

Introductie

Youth for Climate is de organisatie die jongeren, van middelbare scholieren tot masterstudenten, een instap biedt in de klimaatbeweging, op zowel activistisch als beleidsgebied. De Jonge Klimaatbeweging vertegenwoordigt de stem van jongeren tussen de 16 en 30 jaar oud in het klimaatdebat, door het verenigen van ruim 70 jongerenorganisaties in het hele land achter de [Jonge Klimaatagenda](#). De VN Jongerenvertegenwoordigers brengen de stem van jongeren naar het internationale speelveld van de Klimaatop.

De klimaatdoelen geven houvast voor jonge generaties

De klimaat- en energieverkenning (KEV) van 2023 bood voor het eerst een stukje hoop voor onze generatie: het was voor het eerst mogelijk dat Nederland de klimaatdoelen zou halen. Snelle en ambitieuze uitwerking van de plannen die er op dat moment lagen waren hierin echter cruciaal. Op 24 oktober komt de nieuwe KEV uit. Deze evaluatie is cruciaal, vooral nu Nederland zich in een fase van stilstand bevindt, waarin de uitvoering van klimaatmaatregelen stagneert. Want terwijl 15.000 wetenschappers de noodklok slaan over het klimaat, zal uit de KEV van dit jaar naar alle waarschijnlijkheid blijken dat we nu gigantisch achterlopen op het halen van de klimaatdoelen. Dit gebrek aan vooruitgang voedt frustratie en pessimisme over het halen van de klimaatdoelen. Dit terwijl klimaatstress nu al aanwezig is bij [een vijfde van de jongeren](#), en ruim de helft zich ernstige zorgen maakt. De stagnerende vooruitgang zal dit alleen maar verergeren en vergroot dus de mentale druk op jongeren, die zich machteloos voelen tegenover de klimaatcrisis. Voor ons wordt het steeds moeilijker om optimistisch te blijven, terwijl de urgentie voor actie alleen maar toeneemt.

Integraliteit

De uitkomsten van de KEV gaan verder dan alleen het beleidsterrein van de klimaatminister. Het geeft ook inzicht in hoe de transitie in de landbouw, de gebouwde omgeving en onze mobiliteitssector er voor staan. Ook op deze terreinen lopen we achter. Dit onderstreept de noodzaak van integraal klimaatbeleid. Alle sectoren moeten onderdeel worden van onze leefbare toekomst. We moeten inzetten op duurzaam openbaar vervoer, CO2-reductie in de landbouw en verduurzaming van onze woningen. Wij hopen dat het ministerie van KGG hierin een leider is en het voortouw neemt om de ambities waar te maken.

Aanvullend beleid

Tot slot zullen de uitkomsten van de KEV dus laten zien dat we een tandje bij moeten stellen. Het is voor onze generatie uiterst frustrerend dat we daarop moeten wachten tot aan de Voorjaarsnota. De politieke structuren houden het bouwen aan onze toekomst hierin tegen. Maar dit betekent dat u nu ruim een half jaar de tijd heeft om hier mee aan de slag te gaan. We rekenen erop dat in dit half jaar de noodzakelijke stappen gezet worden om die klimaatdoelen volgend jaar weer terug in zicht te brengen. Het klimaat heeft middelen en keuzes nodig. Maar hoe langer deze worden uitgesteld, hoe meer er wordt doorgeschoven naar onze generatie. Voor ons hangt er dus veel af van wat er het komende half jaar verzet zal worden. Alleen met ambitie en daadkracht van de politiek kan Nederland de klimaatdoelen nog halen.

Een begroting voor morgen

De verwachting dat we de klimaatdoelen niet gaan halen, is een rechtstreeks gevolg van de keuzes die het kabinet maakt in het regeerakkoord en de begroting. Grote bezuinigingen op innovatie, onderwijs en klimaatbeleid worden ingezet om de korte termijn lastenverlagingen te financieren en een ongelijk fiscaal speelveld tussen vervuilende bedrijven en groene ondernemingen in stand te houden¹. Terwijl vervuilende bedrijven er helaas [niet in slagen](#) om te vergroenen, kunnen duurzame bedrijven geen verdienmodel en innovatiekracht opbouwen. Niet voor niets concluderen de [planbureaus](#) dat deze begroting de rekening verschuift naar jongeren en toekomstige generaties. De energietransitie vertraagt, het klimaatbeleid wordt [aanzienlijk duurder](#) en onze (brede) welvaart neemt af.

Bestaanszekerheid onder druk: de impact van groene krimp in de warmtetransitie

De keuzes in de warmtetransitie symboliseren het gebrek aan toekomstgerichte oplossingen. De prijs van fossiele brandstoffen wordt laag gehouden². De enkele normerende maatregelen die de noodzakelijke zekerheid bieden voor duurzaam verdienvermogen, worden teruggedraaid³. Deze keuzes belemmeren de ondernemers die bouwen aan de economie van morgen: de markt voor duurzame energietechnieken, zoals isolatie, warmtepomp en warmtenet, is dit jaar gehalveerd ten opzichte van [2023](#). Slecht voor de economie, en ook slecht voor onze bestaanszekerheid. Het staat vast dat fossiele brandstoffen alleen maar duurder worden tijdens deze regeerperiode⁴. KGG ambtenaren concludeerden daarom dat deze begroting, door in te zetten op fossiele brandstoffen, zorgt voor “een toename in (risico op) [energiearmoede](#)” (p.90). De enige manier om huishoudens [weerbaar](#) te maken voor deze prijsverhogingen is door onafhankelijk te worden van fossiele brandstoffen uit instabiele landen.

Vervroeg de verduurzaming van huurhuizen

Door het schrappen van de normering voor warmtepompen blijven isolatie en duurzame warmte buiten het bereik van huurders. Dit risico raakt jongeren in het bijzonder, die vaak in slecht geïsoleerde huurwoningen wonen en weinig controle hebben over hun woonomstandigheden en energiekosten. Verhuurders maken momenteel [onvoldoende gebruik](#) van bestaande subsidieregelingen omdat de prikkel om te verduurzamen ontbreekt. Met het huidige beleid is het pas vanaf 2030 niet meer mogelijk om woningen met energielabel E, F of G te verhuren. Als we de bestaande subsidies willen benutten, de klimaatdoelen voor 2030 behalen en huurders beschermen tegen hoge energiekosten, moeten we de normering voor energielabels (minimaal D) vervroegen voor private verhuurders en corporaties.

¹In 2018 bedroeg de milieuschade door onjuist beprijste vervuiling in Nederland [€31 miljard](#). De [maatschappelijke kosten](#) van CO₂-uitstoot zullen de komende jaren oplopen van €209 per ton CO₂ tot ruim €400 in 2050 (p.170).

²De eerste en tweede schijf energielasting wordt verlaagd. Dit kost [€1.8 miljard](#) t/m 2030 en de energierekening per huishouden daalt hiermee met €30-50 (p.255, p.305).

³Zoals de labelsprong voor koopwoningen en de installatie van de warmtepomp ter vervanging voor CV ketel vanaf 2026

⁴“De invoering van de ETS2 (vanaf 2027), de bijmengverplichting groen gas (2026), de veranderende tarieven voor het gasnetbeheer, en de nadelige effecten van de geopolitieke instabiliteit voor de internationale gasvoorziening en nationale gasrekening” zorgen ervoor dat gas op de korte termijn [alleen maar duurder zal worden](#) (p.3).

De Klimaattop in Baku

Een leefbaar Nederland voor huidige en toekomstige generaties moet centraal staan in het klimaatbeleid. Dit vereist actie op nationaal, Europees en mondiaal niveau, en vooral samenwerking tussen deze schalen. De aanstaande klimaattop COP29 in Baku moet een historisch kantelpunt worden. Hier zal onder andere de grootste beslissing op klimaatfinanciering voor de aankomende jaren worden genomen. En dat is nodig. We zijn momenteel op weg naar 2,7 graden opwarming, een onacceptabel toekomstbeeld. Als de 1,5 graden steeds verder uit zicht lijkt, en je je af begint te vragen hoe we daar ooit nog kunnen komen, dan is de NCQG je antwoord.

Realistische klimaatfinanciering

De transitie moet overal ter wereld enorm worden opgeschaald, waar veel financiering en internationale samenwerking voor nodig is. Aangezien de eerdere 100 miljard-doelstelling vaak niet gehaald is en het vertrouwen in klimaatfinanciering heeft geschaad, is de druk op de NCQG nu, terecht, hoog. In gesprekken en onderhandelingen over bedragen die groot lijken is het makkelijk om te vallen voor een narratief dat dit als onmogelijk, onwenselijk of onnodig wegzet. Het is cruciaal dat we dit veranderen, en het niet hebben over 'aanzienlijke' maar 'cruciale' bedragen. [De schade van het negeren van de klimaatcrisis](#) is het onmogelijke bedrag, niet waar we het nu over hebben. De EU moet een voortouw nemen in het herstellen van het vertrouwen met het Mondiale Zuiden, door zich in te zetten voor grootschalige en vooral toegankelijke financiering. Alleen dan zal in de volgende ronde NDC's de nodige mondiale ambitie weerspiegeld kunnen worden.

Fossiele subsidies

Het opschalen van klimaatfinanciering heeft echter pas het nodige effect wanneer de geldkraan naar de fossiele industrie wordt dichtgedraaid. Het financieren van de toekomst kan niet hand in hand gaan met het subsidiëren van het verleden. Fossiele subsidies en belastingvoordelen moeten internationaal worden afgebouwd, voortbouwend op [Jetten's initiatief](#) van afgelopen jaar. Met andere woorden, de sterkste schouders tillen de zwaarste lasten en de vervuiler betaalt. Zo zetten we daad bij woord als we het hebben over klimaatrechtvaardigheid, een voor jongeren cruciale grondslag in klimaatbeleid. Dat gaat niet alleen over rechtvaardigheid tussen landen, maar ook tussen generaties.

Generatietoets

In een ideale wereld zou het niet nodig zijn dat wij in de (inter)nationale politiek het belang en de stem van jongeren moeten blijven benadrukken. In die wereld wordt er beleid gemaakt dat altijd rekening houdt met de lange termijn, en die het behoud van een leefbare planeet voorop stelt. Wij hopen in de toekomst niet meer nodig te zijn. Daarom willen wij tot slot nog het belang van het doorontwikkelen van de generatietoets aanstippen. Opdat wij ooit ook gewoon weer jong kunnen zijn.

Namens Youth for Climate, de Jonge Klimaatbeweging en de VN-Jongerenvertegenwoordigers Duurzame Ontwikkeling.